

Öppna data-samverkan i Västra Götalands län

- Förstudierapport

2019-03-13

Innehåll

1. Inledning
2. Vad är PSI-lagen och öppna data?
3. Förstudierapporten
 - Nationell utblick
 - Internationell utblick
 - Nuläge öppna data i Västra Götalands län
 - Förmågor för samverkan
 - Teknisk plattform
 - SWOT & riskanalys
 - Förstudien slutsats
 - Finansieringsmodell
 - Etableringsplan
4. Planerade aktiviteter

Inledning

Den regionala digitala agendan

- I Västra Götaland har den regionala digitala agendan lanserats i november 2015 via beslut i regionstyrelsen.
- Agendan är en digitaliseringsstrategi för Västra Götaland.
- Syftet med agendan, både på regional och nationell nivå är att Sverige ska vara i världsklass på att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter.

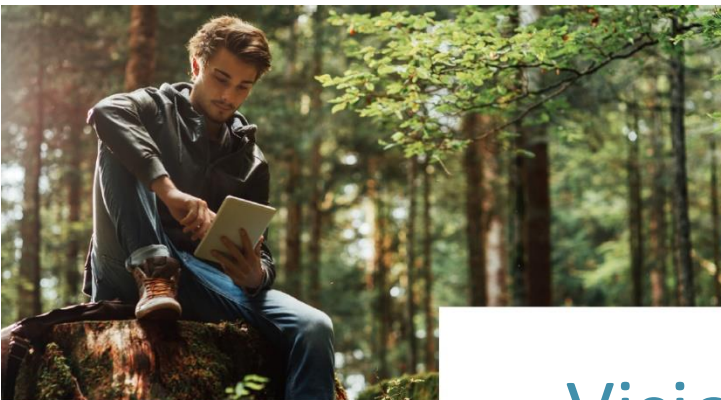
Smart region Västra Götaland

Enklare, öppnare, effektivare och hållbart

Smart region betyder i detta sammanhang ett län som arbetar tillsammans för att nå målen. Samarbete och samverkan ska stimuleras och användas för att öka hastigheten på införandet av nya digitala tjänster.

www.vgregion.se/digitalagenda

Visionen

Mål:

- Bredband över HELA länets yta
- Världens bästa lösningar från världens bästa leverantörer skall fungera i Västra Götalands län
- EN offentlig sektor. EN uppgift EN gång

Den regionala digitala agendans handlingsplan

- Den regionala digitala agendans handlingsplan innehåller ett flertal kraftsamlingar för länet. Med kraftsamling menas i detta sammanhang områden som är lämpliga att genomföra länsgemensamma insatser inom.
- Den regionala arbetsgruppen, Digitaliseringsrådet, samordnar och driver arbetet med agendan. Styrgrupp för arbetet är BHU:s presidie.
- Digitaliseringsrådet är uppdragsgivare för förstudien om öppna data-samverkan i Västra Götalands län.

Kraftsamlingar

- Bredbandstillgång i bristområden
- Informationssäkerhet
- Långsiktig digital informationsförsörjning
- Digitala integrationer och standarder
- Öppna data
- Öka antalet e-tjänster
- Effektiv offentlig IT-drift

Vad är PSI-lagen och öppna data?

Inledning

Detta material innehåller en kortfattad introduktion till PSI-lagen och vad som avses med begreppet Öppna data.

PSI-lagen

PSI-lagen

- PSI-lagen (Public Sector Information) är den gängse beteckningen på lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen. Genom PSI-lagen genomförs EU:s direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn i svensk rätt.
- Lagen ska främja utvecklingen av en informationsmarknad genom att göra det lättare för enskilda att använda information som tillhandahålls av myndigheter. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser som ska förhindra att myndigheter ställer upp villkor som begränsar konkurrensen.
- Lagen gäller i huvudsak information hos statliga och kommunala myndigheter, men även information hos vissa andra organ som enligt offentlighets- och sekretesslagen omfattas av rätten att ta del av en allmän handling.
- Lagen ska inte gälla för handlingar som omfattas av upphovsrätt eller en närstående rättighet som tillkommer tredje man.

PSI-lagen

- När en myndighet gör handlingar tillgängliga, reglerar PSI-lagen förutsättningarna för vidareutnyttjande av dessa handlingar, men lagen anger inte vilka handlingar en myndighet är skyldiga att tillgängliggöra.
- Handlingar ska enligt PSI-lagen om möjligt göras tillgängliga i elektronisk form (inget krav).
- Huvudregeln är att handlingar som tillhandahålls av myndigheter får vidareutnyttjas fritt. I de fall avgifter tas ut reglerar PSI-lagen villkoren för avgifternas nivå (tak).
- Villkoren för vidareutnyttjande ska vara relevanta och icke-diskriminerande för jämförbara kategorier av vidareutnyttjande. Villkoren får inte begränsa möjligheterna till vidareutnyttjande.
- Kommersiell och icke-kommersiell vidareutnyttjande kan behandlas olika, men två kommersiella aktörer med väsentligt likartade tjänster måste behandlas lika.

PSI-lagen

- Om en myndighet vidareutnyttjar viss information i sin konkurrensutsatta verksamhet ska samma avgifter och andra villkor tillämpas för detta tillhandahållandet som för tillhandahållandet till andra vidareutnyttjare. För att detta ska kunna kontrolleras krävs i princip att affärsverksamheten (intern)debiteras.
- En exklusiv rätt att vidareutnyttja viss information får bara beviljas under speciella omständigheter.
- En myndighet ska på sin webbplats informera om eventuella avgifter, inklusive beräkningsgrunden för dessa, samt andra villkor för vidareutnyttjandet. På webbplatsen ska det även finnas en förteckning över vilka typer av handlingar som vanligen kan tillhandahållas elektroniskt för vidareutnyttjande samt tillhörande information.

PSI-lagen

För mer information hänvisas till:

- ❖ Lag (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen
- ❖ Wikipedia: <https://sv.wikipedia.org/wiki/PSI-lagen>
- ❖ Öppnadata.se: <https://oppnadata.se/juridik-och-rekommendationer/regelverket/psi-lagen/>

Öppna data

Öppna data

- Öppna data avser digital information som är fritt tillgänglig utan inskränkningar till exempel i form av immaterialrättsliga hinder såsom upphovsrätt och patent.
- Öppna data förväntas bidra till att skapa tillväxt och effektivitet i samhället och ger företag möjligheter att skapa innovativa tjänster (datadriven innovation). Öppna data ses även som ett sätt för allmänheten att få insyn i den offentliga förvaltningen.
- Det finns en nationell portal för tillgängliggörande av öppna data (<https://oppnadata.se/>) som Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) ansvarar för.
- Det finns ingen internationellt antagen formell definition men flera utgår från principerna i Open Knowledge Definition eller de principer för öppen digital offentlig information som utarbetades av Open Government Working Group.

Öppna data

Open Government Working Group har definierat ett antal grundkrav för öppna data:

- **Komplett:** Information som inte innehåller personuppgifter eller lyder under sekretess görs tillgänglig i så stor omfattning som möjligt. Detta gäller särskilt databaser med material som skulle kunna vidareförädlas.
- **Primär:** Information skall så långt det är möjligt tillhandahållas i originalformatet. Bild- och videomaterial skall tillhandahållas i högsta möjliga upplösning för att möjliggöra vidareförädling.
- **Aktuell:** Information skall tillgängliggöras så snabbt som möjligt så att värdet av den inte försvinner. Det bör finnas mekanismer för att automatiskt kunna få information om uppdateringar.
- **Tillgänglig:** Information görs tillgänglig för så många användare som möjligt för så många ändamål som möjligt.
- **Maskinläsbar:** Informationen är strukturerad på ett sätt som möjliggör maskinell bearbetning och samkörning med andra register.
- **Fri:** Informationen är tillgänglig för alla utan krav på betalning, eller inskränkningar i form av licensvillkor och registreringsförfaranden.
- **I ett öppet format:** Det format informationen lämnas i följer en öppen standard, alternativt är dokumentationen till formatet fritt tillgänglig och fri från patentlicensvillkor.

Öppna data

Det finns en femstjärnig utvärderingsmodell för publicering av öppna data. I modellen ges stjärnor beroende på hur väl man en myndighet tillhandahåller öppna data online:

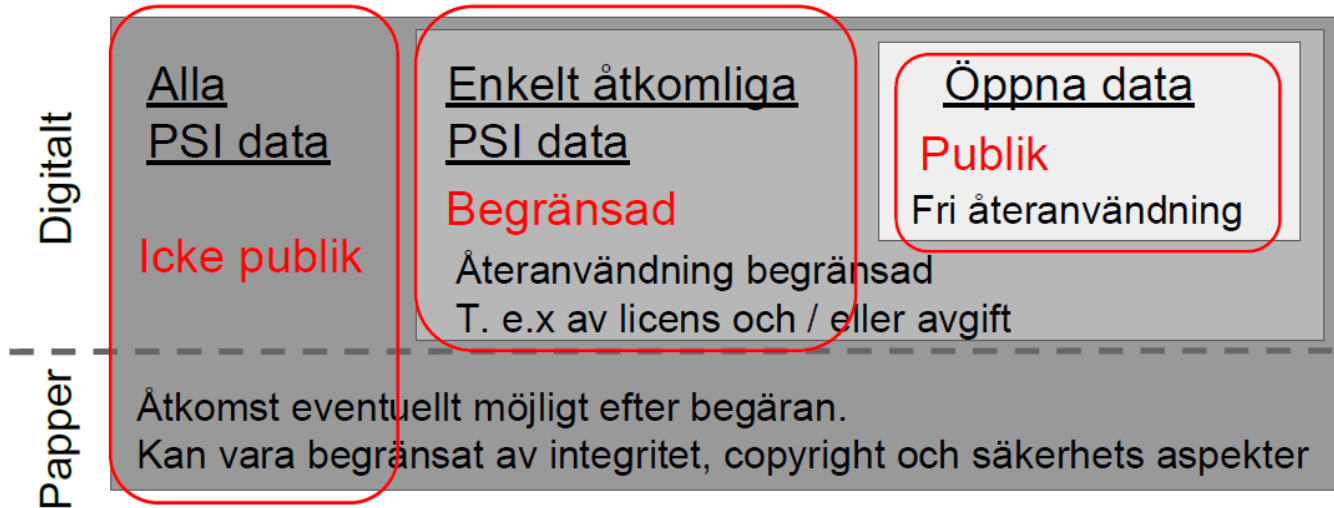
1. Den första stjärnan får myndigheten för att tillhandahålla data med en licens som möjliggör fri användning.
2. Den andra stjärnan om informationen är i ett maskinläsbart format.
3. Den tredje får myndigheten om data är publicerad i en öppen standard.
4. Den fjärde om det är länkad data (till exempel i RDF).
5. Den femte om data dessutom är sammanlänkad med andra dataset.

Öppna data

För mer information hänvisas till:

- ❖ Wikipedia: https://sv.wikipedia.org/wiki/Öppna_data
- ❖ Öppnadata.se: <https://oppnadata.se/>

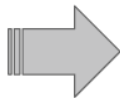
PSI-data och öppna data

Nyttor

Transparens

För ökad insyn och delaktighet i demokratin

**ÖPPNA
DATA**

Tillväxt

Öppna upp för ny innovation, forskning och utveckling

Rationalisera

Minimera manuell hantering av frågor till registrator & kontaktcenter från media, medborgare och företag

Förstudierapport

Digitaliseringsrådets uppdrag

- Kartlägg hur Västra Götalands kommuner och landsting ser ut idag öppna datamässigt.
- Tydliggör hur intresset från deltagande organisationer skulle kunna användas.
- Kartlägg eventuella tekniska möjligheter och begränsningar.
- Beskriv hur en eventuell organisationsstruktur för länet skulle kunna se ut och byggas upp på lämpligt sätt för ett startskede men också hur det skulle kunna förvaltas i en framtid.
- Ge förslag på några olika handlingsalternativ framåt med tänkbara mål och strukturer.
- Genomför en enkel SWOT-analys kombinerat med en GAP-analys för att nå en gemensam struktur, utvecklingsmöjligheter av framtaget koncept, förvaltning utifrån dagens läge.

Nationell utblick

Kartläggning av nationella initiativ som är av stor strukturell betydelse för att stimulera tillgängliggörande och återanvändande av öppna data i Sverige.

Nationella aktörer

SKL driver inte öppna data frågan men medverkar som en viktig part i initiativ som leds av andra

Inera har utvecklat en teknisk plattform för tillgängliggörande av öppna data: oppendata.inera.se

DIGG har tagit över Riksarkivets ansvar för öppnadata.se. Arbetet fokuseras just nu på den praktiska förvaltning av öppnadata.se samt hur man ska bygga upp en nationell samverkan kring öppna data & datadriven innovation.

Tillkomsten av DIGG är av stor strukturell betydelse för att stimulera tillgängliggörande och återanvändande av öppna data i Sverige.

Vinnova medfinansierar två projekt som stark anknytning till öppna data-initiativet i Västra Götalands län; Nationell skalning av öppna data samt City as a Platform.

ÖDIS

26 kommuner i Stockholmsregionen samverkar för att tillgängliggöra öppna data till små och medelstora företag; utveckla gemensamma standarder för öppna data, tillgängliggöra mer öppna data samt stimulera företagens användning av kommunernas öppna data.

Statskontoret har på uppdrag av regeringen genomfört en samlad uppföljning av den offentliga sektorns arbete med att tillgängliggöra handlingar för att andra ska kunna vidareutnyttja dem*.

1. PSI-lagen har haft svagt genomslag

Hälften av kommunerna och landstingen samt var tredje myndighet saknar kunskap om lagen och vad den innebär. En knapp femtedel har publicerat en så kallad PSI-förteckning, vilket de är skyldiga att göra enligt PSI-lagen

2. Svaga incitament och osäkerhet hämmar tillgängliggörandet av öppna data

Myndigheternas arbete med öppna data hämmas av att öppna data ofta prioriteras ned till förmån för andra frågor. Flera myndigheter har också it-system som försvårar möjligheten att extrahera och publicera information som öppna data. En relativt stor andel anser att de inte har information som är relevant för vidareutnyttjande. Det finns också en oro inom förvaltningen för att publicera data med kvalitetsbrister eller att av misstag publicera data som inte bör offentliggöras. För kommunerna och landstingen är resursfrågan den klart vanligaste förklaringen till att de inte har kommit längre i arbetet med att underlätta för andra att vidareutnyttja deras information. Närmare hälften av samtliga kommuner och landsting anser att de skulle kunna publicera mer information på sin webbplats om de hade mer resurser.

* Den offentliga förvaltningens arbete med att tillgängliggöra offentlig information (2018:2)

3. Merparten av myndigheterna publicerar data på ett sätt som innebär hinder för återanvändning

Myndigheterna tillhandhåller sällan metadata som är strukturerad. De publicerar inte heller öppna data på ett sätt som gör dem lätta för användarna att hitta. De flesta myndigheterna saknar applikationsprogrammeringsgränssnitt (API) eller motsvarande tjänster. Därtill använder myndigheterna olika standarder för data och metadata vilket försvårar för användare som vill samköra öppna data från flera olika myndigheter. Bristande dokumentation om den öppna datan är också ett problem.

4. Myndigheter med särskilt värdefull information är mer aktiva

Myndigheter som handhar informationsresurser såsom geodata, miljödata, transportdata, företagsinformation och statistik med de viktigaste ekonomiska och demografiska indikatorerna, har i högre grad vidtagit åtgärder för att underlätta vidareutnyttjande av sin information. 42 av 37 myndigheter har genomfört någon åtgärd, bland länsstyrelserna är motsvarande andel 14 av 17.

5. Fler kommuner publicerar med hjälp av SKL:s verktyg

De flesta kommuner som publicerar öppna data, publicerar endast nyckel från Kolada (197 st). Nästan 60 procent av kommunerna och landstingen har uppgett att de inte genomfört någon åtgärd för att underlätta vidareutnyttjande av deras information.

Internationell utblick

Nulägesbild över erfarenheter och insikter som byggts upp under åren, inom det öppna data-området, både inom Sveriges gränser och i andra europeiska länder.

Inledning

En internationell utblick har genomförts i syfte att förmedla och ta tillvara på kunskap, erfarenheter och insikter som byggts upp under åren, inom det öppna data-området, både inom Sveriges gränser och i andra europeiska länder.

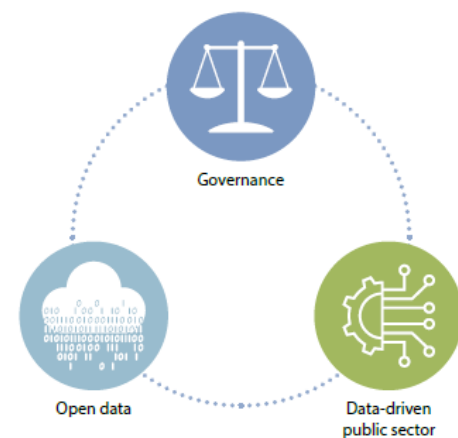
Den internationella utblicken baseras på:

- OECD Open Government Data Report
- OECD Digital Government Review of Sweden
- OECD Recommendation on Digital Government Strategies

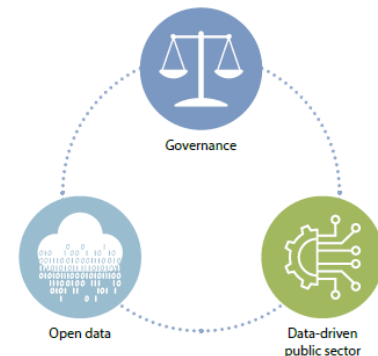
OECD:s rekommendationer

- Gå från ett silobaserat till ett horisontellt angreppssätt
- Etablera nödvändiga policys och standardiserade ramverk för att stimulera datadriven innovation och utveckling
- Skifta från att agera dataägare och lösningsleverantör, till tillgängliggörare av data (data stewards)
- Engagera externa aktörer* i utvecklingen av den offentliga servicen och samhället i stort. Öppna data i kombination med teknik kan bidra till bättre offentlig service och öka allmänhetens förtroende.
- Fokusera på high-value-data för att skapa ökat intresse hos återanvändarna
- Skapa en värdeskapande & problemlösande kultur inom organisationen

* Näringsliv, akademi, journalister/media, frivilligsektorn och allmänheten i stort

Digital Government Review of Sweden

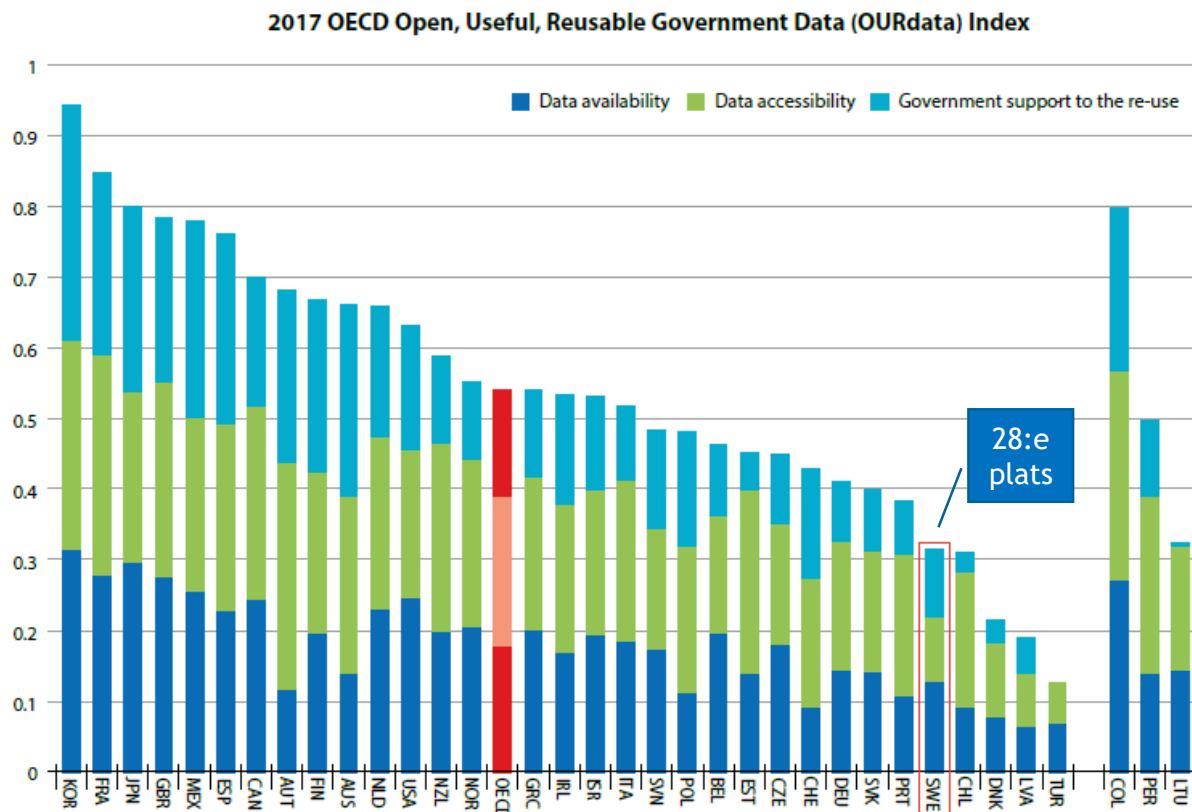

OECD har genomfört en genomlysning av Sverige som datadriven offentlig sektor, bland annat identifierades följande brister:

- En tydlig nationell ledning och samordning saknas (policys, standards m.m.)
- Den vertikala indelningen av svensk offentlig sektor hindrar sektors-överskridande implementation av policys – synergieffekter uteblir
- Insikten och kunskapen om data-driven innovation är för låg hos tjänstemän/kvinnor
- Kulturen; att gå från dataägare till tillgängliggörare måste förändras
- Etablerade avgiftsmodeller för att ge tillgång till information (data)

Sverige i jämförelse med andra länder

Sverige hamnar på 28:e plats när OECD mäter Sveriges förmåga att tillgängliggöra öppna data och stimulera datadriven innovation och utveckling.

Nuläge Västra Götalands län

Nulägesbild över vilka kommuner/regionen i västra Götalands län som har tillgängliggjort öppna data.

Öppna data i Västra Götalands län

Kartläggningen har genomförts på två sätt:

1. Genom att söka efter öppna data på kommunernas och regionens hemsidor
2. Genom en enkät som skickades till länets kommuner och regionala förvaltningar

Granskning av kommunernas och regionens hemsidor

- 25 av 50 kommuner/regionen har någon typ av öppna data publicerad.
 - Hos 23 av dessa är den öppna datan publicerad via länksökvägen: www.kommunnamn.se/PSIDATA. Hos de övriga 2 kan man finna den öppna datan genom att söka på kommunens hemsida.
 - Alla kommuner/regionen som publicerat öppna data på sin hemsida har publicerat nyckeltal från Kolada.
 - Det är endast 3 kommuner/regionen som tillgängliggjort annan öppen data; Göteborg, Skövde och VGR.
- De som kommit längst i arbetet med att tillgängliggöra öppna data är:
 1. Göteborg stad med 37 olika typer av öppna data
 2. Skövde kommun med 11 olika typer av öppna data
 3. Regionen med 3 olika typer av öppna data.

Exempel på öppna data tillgängliggjorts är leverantörsfakturer, parkeringsplatser, trafikdata, skolmatsedel

Kommuner (och regionen) som tillgängliggjort öppna data på sin hemsida

■ Alingsås	■ Mariestad	■ Tjörn
■ Bengtsfors	■ Mölndal	■ Trollhättan
■ Bollebygd	■ Orust	■ Töreboda
■ Falköping	■ Partille	■ Uddevalla
■ Gullspång	■ Skövde	■ Vara
■ Göteborg	■ Stenungsund	■ Vårgårda
■ Götene	■ Svenljunga	■ Åmål
■ Härryda	■ Tanum	■ Regionen
■ Lerum		

Kommuner som **inte** tillgängliggjort öppna data på sin hemsida

■ Ale	■ Kungälv	■ Strömstad
■ Borås	■ Lidköping	■ Tibro
■ Dals-Ed	■ Lilla Edet	■ Tidaholm
■ Essunga	■ Lysekil	■ Tranemo
■ Färgelanda	■ Mark	■ Ulricehamn
■ Grästorp	■ Mellerud	■ Vänersborg
■ Herrljunga	■ Munkedal	■ Öckerö
■ Hjo	■ Skara	
■ Karlsborg	■ Sotenäs	

Enkät

Syftet med enkäten var att få svar på följande frågeställningar:

- Hur aktivt offentliga aktörer i Västra Götalands län arbetar med att tillgängliggöra öppna data?
- Upplevda hinder och utmaningar för att tillgängliggöra öppna data?
- Vilket behov av stöd som önskas av en eventuell läns gemensam öppna data-samverkan?
- Vilka kommunala och regionala verksamheter som vill vara med och bidra i ett läns gemensamt öppna data-samarbete?

Sammanfattning (1/4)

- Enkäten har skickats ut till totalt 100 kommunala och regionala verksamheter.
 - 45 verksamheter svarat på enkäten.
 - 11 svar kommer från regionens verksamheter.
 - 34 svar kommer från kommunala verksamheter varav 4 från kommunala bolag.
- Västra Götalandsregionen (VGR), Tanums kommun, Patientnämndernas kansli VGR, Skaraborgs Sjukhus, Göteborg stad, Västarvet, Skövde kommun har svarat att det finns ett formellt uppdrag att arbeta med öppna data.
- Göteborg stad, Skövde kommun och VGR har svarat att det finns en utsedd person med särskilt ansvar att arbeta med öppna data.

Sammanfattning (2/4)

- Tanums kommun och Västarvet är de verksamheter som värderat sin aktivitet till 4 och 5. Noterbart är att de kommuner som har flesta öppna datamängder tillgängliga, Göteborgs stad och Skövde kommun, har bedömt sin aktivitet till en 3:a.
- Tillsammans anser sig de kommunala och regionala verksamheterna ha fler öppna datamängder tillgängliga än vad som framkommit genom att söka på verksamheternas hemsidor. Detta kan förklaras med att man uppfattar att Kolada-datan är flera öppna datamängder. I kartläggningen har vi ansett att det endast är en (1) öppna data-mängd.
- De flesta kommunala och regionala verksamheter anser sig inte ha rätt förutsättningar att arbeta med öppna data (värde 1-3).

Sammanfattning (3/4)

- Västra Götalandsregionen (VGR), Göteborgs stad samt Tanum och Öckerö kommun är de som anser sig ha högst kunskap (värde 4) inom organisationen om vad öppna data är och dess nytta.
- Västarvet är de som prioriterar öppna data högst (värde 4). Det är också de som tillsammans med VGR anser att det är enklast att veta vilken information som är relevant att tillgängliggöra som öppna data (värde 4).
- Stenungsunds kommun är den enda verksamhet som angett att det är någorlunda enkelt att tillgängliggöra öppna data från verksamhetssystemen (värde 4).
- VGR, Borås stad samt Tanum och Vara kommun är de enda verksamheter som anser sig ha tillräcklig kompetens (värde 4 och 5) för att arbeta med öppna data. Borås stad och VGR anser också att de i stor omfattning har de resurser som krävs (värde 4).

Sammanfattning (4/4)

- Det finns bred enighet om att det finns ett stort behov av stöd inom samtliga områden (värde 4 och 5).
- Det är endast en verksamhet som svarat att det inte finns något behov (värde 1) av en gemensam teknisk plattform, juridisk kompetens eller resurser för att tillgängliggöra öppna data.
- Teknisk kompetens är det område där behovet av stöd är minst.
- 17 kommunala och regionala verksamheter har svarat att de vill medverka i en regional öppna data-samverkan. 25 har svarat att de inte vet, vilket kan betyda att de behöver veta mer om vad det innebär. 3 kommunala verksamheter har svarat att de inte vill medverka.

Svarande verksamheter

1. Västra Götalandsregionen
2. Munkedals kommun
3. Öckerö kommun
4. Essunga
5. Vara Kommun
6. Västra Götalandsregionen
7. Habilitering & Hälsa
8. Melleruds kommun
9. VGR
10. Tillgänglighetsdatabasen, Koncernkontoret VGR
11. Tanums kommun
12. Lilla Edets kommun
13. Stenungsunds Kommun
14. Falköpings kommun
15. VGR IT
16. Ulricehamns kommun
17. Tranemo kommun
18. Skara kommun, KLF
19. Patientnämndernas kansli Västra Götalandsregionen
20. Skaraborgs Sjukhus
21. Göteborg stad
22. Västra götalandsregionen
23. Vårgårda kommun
24. AB Bostäder i Borås
25. Borås Stad, Miljöförvaltningen
26. Förvaltning: Individ- och familjeomsorgsförvaltningen Borås
27. Sociala omsorgsförvaltningen
28. Borås Stad, Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen
29. Västfastigheter, VGR
30. Tibro kommun
31. Borås Elnät AB
32. Grästorps Kommun
33. Västärvet
34. Borås Stad/Kulturförvaltningen
35. Tekniska förvaltningen
36. Skövde kommun
37. Borås Djurpark AB
38. Marks kommun
39. Strömstads kommun
40. Borås Stad
41. Borås Stad, Lokalförsörjningsförvaltningen
42. Tidaholms kommun
43. Mariestads, Töreboda och Gullspångs kommun
44. Fristadbostäder AB (Borås Stad)
45. Borås, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

Förmågor

Beskrivning av förmågor som en organisation behöver besitta för att kunna bedriva ett väl fungerande öppna data-samarbete i Västra Götalands län.

Frågeställningar

■ Har vi förmågan idag?

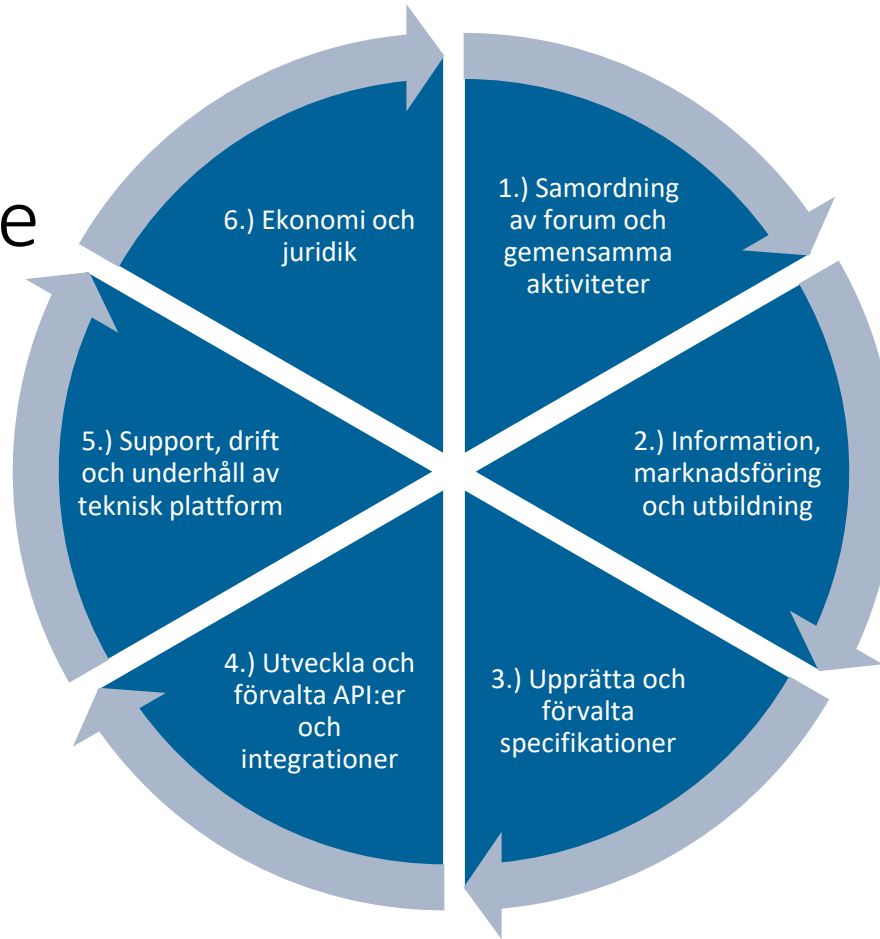
- Vart är förmågan organiserad, finns det en person med uttalat ansvar för förmågan?
- Är finansieringen säkerställd?

■ Om vi inte har förmågan;

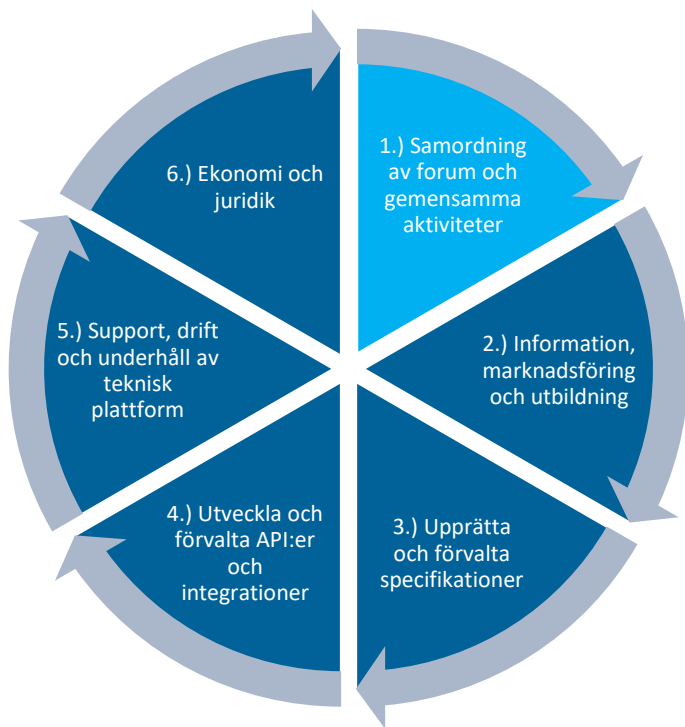
- Gör vi bedömningen att vi kan skapa förmågan inom rimlig tidshorisont, när?

■ Behöver vi komplettera med ytterligare förmågor, vilka i sådana fall?

Identifierade förmågor

1. Samordning av forum och gemensamma aktiviteter

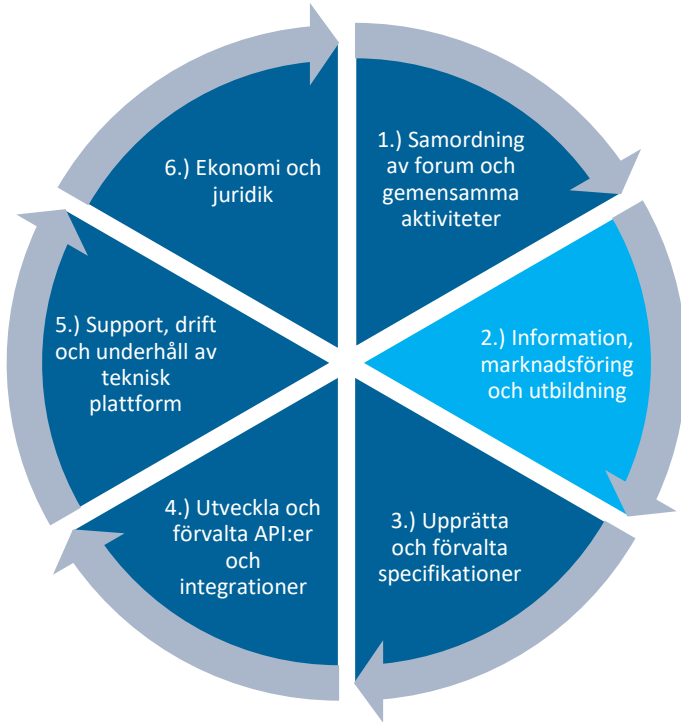
Det behöver tillsättas en person (Samordnaren) med ett grundläggande samordningsansvar för det öppna data-samarbetet inom VG-län. Samordnaren kommer att vara formell kontaktperson för samarbetet med ett övergripande ansvar för att övriga förmågor tillhandahålls med den tillgänglighet, kvalitet och genomförandekraft som förväntas.

Uppdraget omfattar bl.a. att etablera och leda nödvändiga forum inom VG-län för att identifiera, utveckla och tillgängliggöra öppna data-mängder. Samordnaren är övergripande ansvarig för de initiativ och aktiviteter som genomförs (handlingsplan). Likaså omfattar uppdraget att samverka med andra relevanta "externa" nätverk och initiativ. Även näringsliv, akademi och slutanvändare av öppna data omfattas.

Aktiv omvärldsbevakning, informationsspridning, marknadsföring och utbildning är en annan viktig del av uppdraget.

Uppdraget genomförs i nära samarbete med de regionala e-samordnarna inom VG-län, samt ansvariga för övriga förmågor.

2. Information, marknadsföring och utbildning

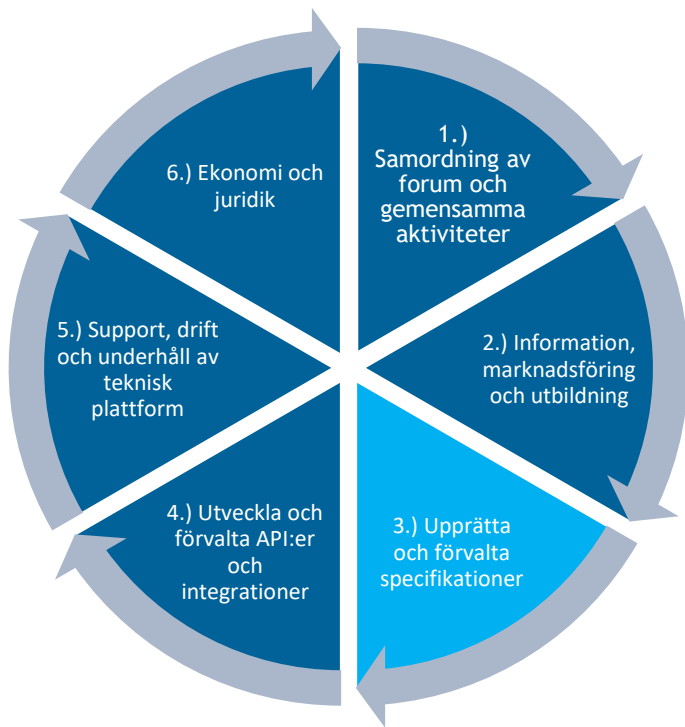
Det kommer finnas stora behov av att aktivt tillhandahålla och förmedla information, marknadsföra de initiativ och aktiviteter som genomförs, samt att utbilda politiker, tjänstemän och övriga aktörer som berörs av VG-läns öppna data-samarbete.

Beroende på målgrupp och syfte kommer olika arenor och kommunikationskanaler behöva användas; fysiska möten, webbinformation, nyhetsbrev, sociala media, bloggar m.m.

Inledningsvis kommer stort fokus ligga på att sprida kunskap om öppna data och dess nytta samt vad det öppna data-samarbetet innebär, men på sikt kommer marknadsföring och information om enskilda initiativ och aktiviteter vara mer relevant att förmedla.

Det behöver tillsättas en person (Kommunikatören) med formellt ansvar för denna förmåga. Kommunikatören ska säkerställa att nödvändiga kompetenser och resurser finns tillgängliga för att kunna genomföra uppdraget med den tillgänglighet, kvalitet och genomförandekraft som förväntas.

3. Upprätta och förvalta specifikationer

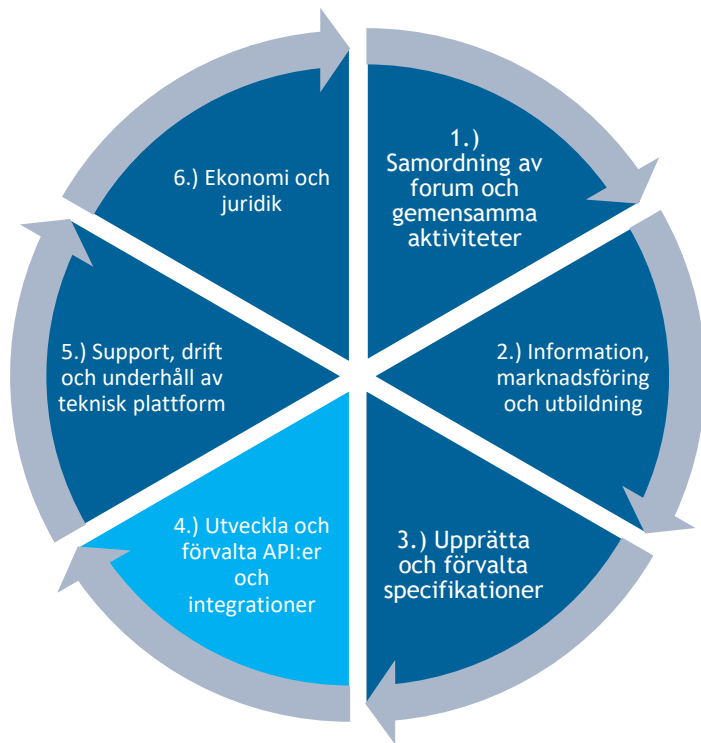
Att upprätta och förvalta specifikationer är en grundläggande förutsättning för att kunna bedriva ett ändamålsenligt och kvalitativt öppna data-samarbete inom VG-län.

I praktiken innebär det att bestämma vilken information som ska tillhandahållas samt hur den ska vara strukturerad och uppbyggd (format, metadata osv). Även juridiska aspekter ska beaktas.

Utgångspunkten ska vara att i största möjliga mån standardisera och tillämpa redan framtagna specifikationer (nationella, internationella, branschrelaterade osv.). I de fall sådana saknas ska nya upprättas. Dessa ska harmonisera med gällande riktlinjer, regelverk och standards inom VG-län. Att förvalta, vidareutveckla och tillgängliggöra specifikationer är en viktig del av uppdraget.

Det behöver tillsättas en person (Informationsarkitekt) med formellt ansvar för denna förmåga. Informationsarkitekten ska säkerställa att nödvändiga kompetenser och resurser finns tillgängliga för att kunna genomföra uppdraget med den tillgänglighet, kvalitet och genomförandekraft som förväntas.

4. Utveckla och förvalta API:er och integrationer

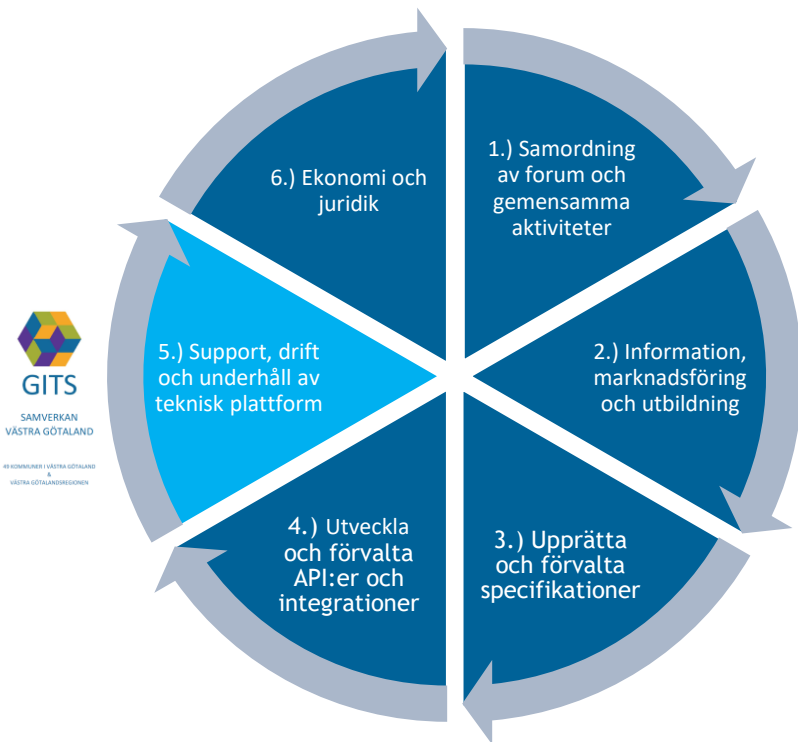
Med utgångspunkt från framtagna specifikationer (av VG-län eller annan part) behöver tekniska lösningar utvecklas och förvaltas för att tillgängliggöra den öppna datan för återanvändning.

I grund och botten behöver det finnas en teknisk plattform för att skapa och tillgängliggöra öppna data-mängder.

Därutöver kommer det finnas behov av att utveckla tekniska lösningar (digitala flöden) för att tillgängliggöra enskilda öppna data-mängder. Omfattningen på den lösning som ska utvecklas kan variera från fall till fall beroende rådande (organisatoriska, juridiska, tekniska osv.) förutsättningar. Likaså på vilket sätt den öppna datan är tänkt att återanvändas.

Det behöver tillsättas en person (Lösningsarkitekt) med formellt ansvar för denna förmåga. Lösningsarkitekten ska säkerställa att nödvändiga kompetenser och resurser (ex. systemutvecklare) finns tillgängliga för att kunna genomföra uppdraget med den tillgänglighet, kvalitet och genomförandekraft som förväntas.

5. Support drift och underhåll av teknisk plattform

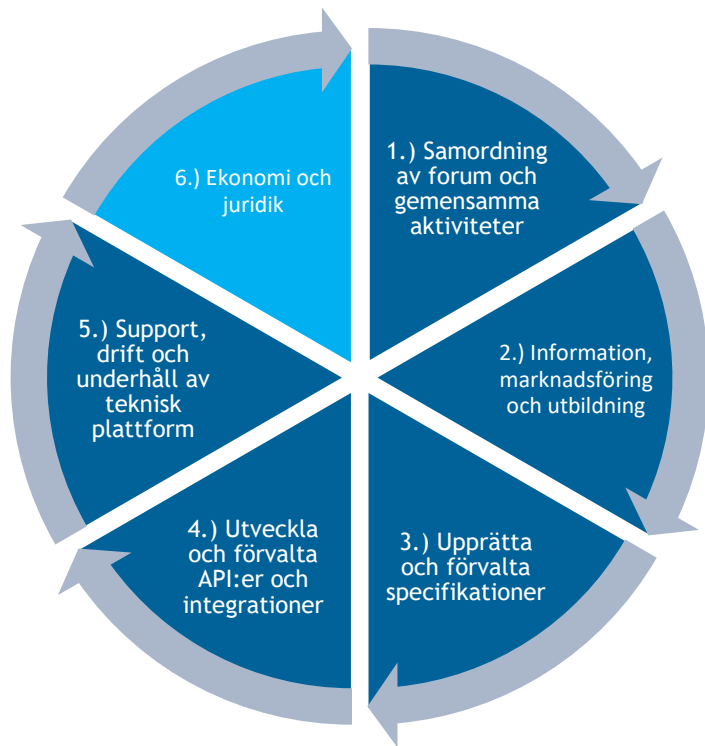

Sannolikt kommer en gemensam regional teknisk plattform för att skapa och tillgängliggöra öppna data bestå av en mängd olika it-system och tjänster (digitala flöden) som ska förvaltas och vidareutvecklas. Support, drift och underhåll är grundläggande komponenter i ett sådant arbete.

Vanligtvis behöver ett flertal olika leverantörer anlitas för detta ändamål, oftast organiseras och samordnas detta genom en operativ it-avdelning (intern eller extern). Det är också vanligt att en förvaltningsmodell tillämpas, ex. PM3, för att säkerställa att den tekniska plattformen (Förvaltningsobjektet) förvaltas och utvecklas ändamålsenligt.

Det behöver tillsättas en person (Förvaltningsledare) med formellt ansvar för denna förmåga. Förvaltningsledaren ska säkerställa att nödvändiga kompetenser och resurser (ex. FL IT, system- & supporttekniker) finns tillgängliga för att kunna genomföra uppdraget med den tillgänglighet, kvalitet och genomförandekraft som förväntas.

6. Ekonomi och juridik

För att kunna bedriva en regional öppna data-samverkan i Västra Götalands län, kommer det behöva tillföras finansiella medel.

Samarbetet kommer dels vara förknippat med fasta kostnader i form av personella resurser och tekniska plattformar som krävs för att genomföra den regionala samordningen och tillgängliggöra öppna data-mängder. Dessutom kommer det behöva tillföras medel för att finansiera informations-, kommunikations- och utbildningsinsatser. Likaså kan det bli aktuellt att sponsra de initiativ och aktiviteter som syftar till att utveckla och tillgängliggöra öppna data-mängder. En finansieringsmodell kommer behöva utarbetas för dessa ändamål.

Det kan också behöva tillföras viss juridisk kompetens till de initiativ och aktiviteter som löpande genomförs.

Bedömningen är att Samordnaren skulle kunna vara formellt ansvarig för dessa förmågor och därmed säkerställa att nödvändiga kompetenser och resurser (ekonomi, juridik, statistik) finns tillgängliga om behov uppstår.

Bedömning

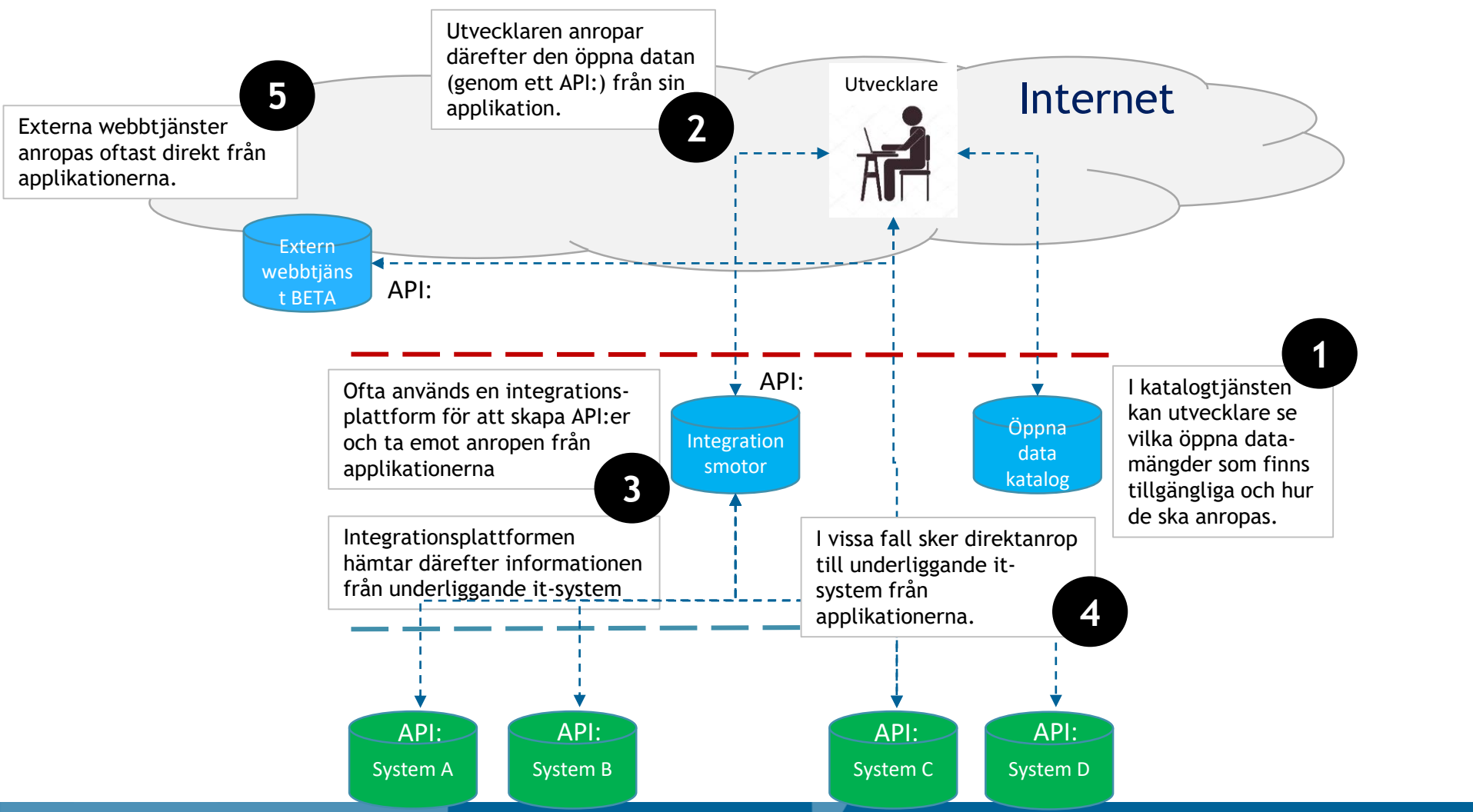
 Har vi förmågan idag?

Roller	Kommentar
Samordnaren	Behöver rekryteras
Kommunikatören	Finns internt inom VGR
Informationsarkitekten	Finns internt inom VGR, eventuellt Välfärdscentrum eller Göteborgs stad
Lösningsarkitekten	Finns internt inom VGR IT, ALVG
Förvaltningsledaren	GITS
Ekonomi & juridik	VGR Regionutveckling motpart Västkom/KF x 4

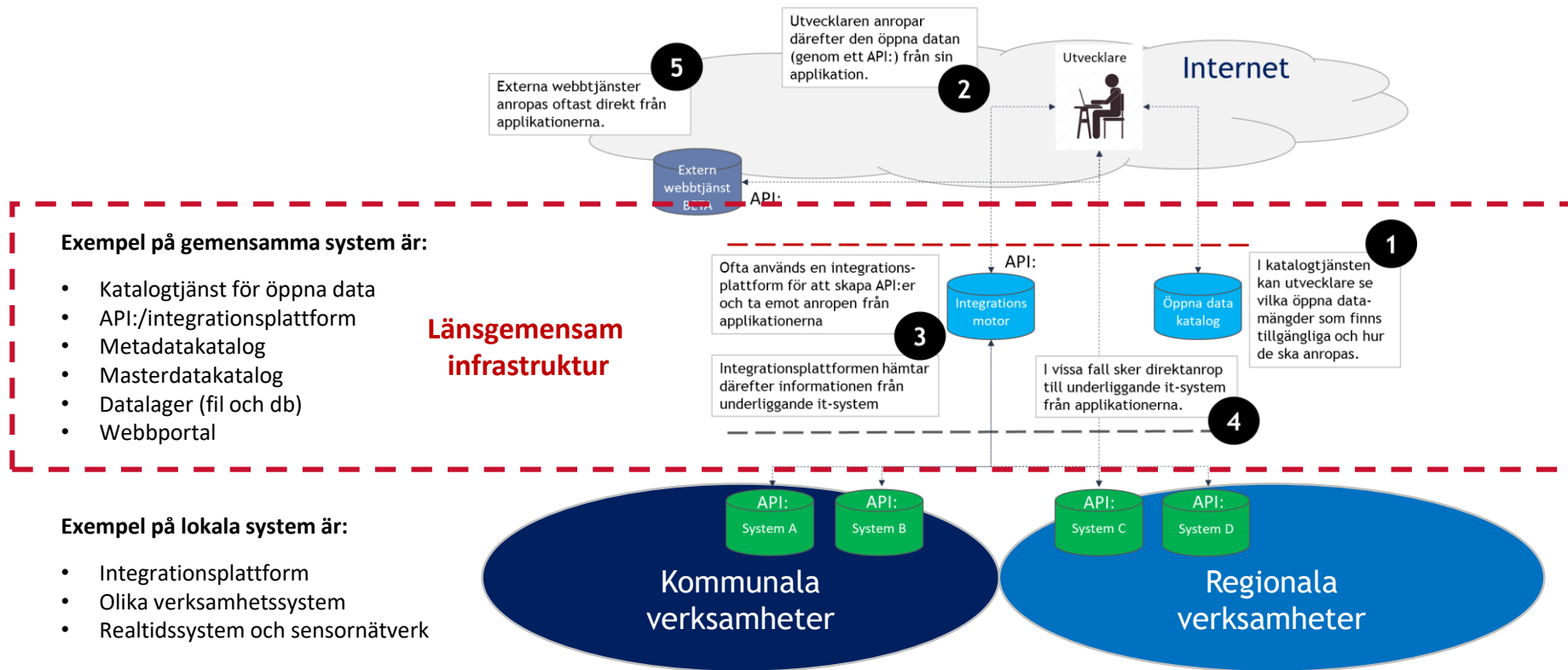
Teknisk plattform

Översiktlig principskiss för en gemensam teknisk plattform för att tillgängliggöra öppna data i Västra Götalands län.

The Big Picture

Tänkbara lösningar

Vi har identifierat tre tänkbara lösningar:

1. Vi bygger upp en helt ny teknisk plattform för att utveckla och tillgängliggöra öppna data i Västra Götalands län
2. Vi använder Göteborgs tekniska plattform för samma ändamål som ovan.
3. Vi använder Ineras tekniska plattform för samma ändamål...

I samtliga fall kommer vi även behöva nyttja komponenter i den IT-infrastruktur som idag finns inom VGR och hos kommunerna (inkl. kommunala och regionala bolag).

SWOT och riskanalys

SWOT och riskanalys för att etablera en öppna data-samverkan
i Västra Götalands län.

Inledning

Inom ramen för förstudien har en SWOT- och riskanalys genomförts. Frågeställningen som analyserats är:

- "Är det möjlighet att skapa EN gemensam struktur för att arbeta med öppna data i Västra Götalands län?"

Resultat:

- De hot och svagheter som redovisas har riskanalyserats; sannolikhet och konsekvens. En övergripande åtgärdsplan har arbetats fram för samtliga hot.
- Förstudiens bedömning är att svagheter som identifierats kommer åtgärdas av sig självt om beslut fattas om att etablera en gemensam samordning för utveckling och tillgängliggörande av öppna data i Västra Götalands län.
- Inget av de identifierade hoten bedöms vara av sådan riskklass att en gemensam samordning äventyras. Dvs. även om konsekvensen är stor är sannolikheten låg att hotet inträffar.
- Istället är bedömningen att förutsättningarna för att etablera en gemensam samordning för utveckling och tillgängliggörande av öppna data i Västra Götalands län är goda. De styrkor och möjligheter som redovisas är starka incitament för att etablera en gemensam samordning inom öppna data.

Styrkor

- Västra Götalands län tar ett helhetsperspektiv med en central, regional hantering av öppna data-området
- Tillgängliggörande av öppna data är en insats i den regionala digitala agendan (beslutad i RS 2015)
- Det finns en tydlig koppling till AI-satsningen i Göteborg (och i Sverige)
- Det finns redan forum i länet med kommunerna, exempelvis digitaliseringsrådet, kommunalförbunden, SITIV som kan användas för att bedriva arbetet (förankring och beslut)
- Göteborg, Skövde och Västtrafik har redan verktyg och kunskap som kan tillämpas
- Stort intresse och stöd från statliga myndigheter (DIGG, Näringsdepartementet)
- Visionen "En offentlig sektor" följs

Möjligheter

- Det skapas förutsättningar för kommunala och regionala verksamheter att snabbt och kostnadseffektivt komma igång med att tillgängliggöra öppna data
- Öppna data leder till oanade möjligheter.
- Många aktörer som driver utvecklingen tillsammans
- Intern rekrytering kan medföra att vi lättare kan behålla kunskapen samt snabbare få resurser på plats
- En förutsättning för att uppnå ökad innovationsförmåga (datadriven innovation) och ökad tillväxt (nya tjänster)
- Kan leda till ökad intern effektivitet och kvalitetsuppföljning.
- Kan leda till ökad transparens och demokrati

Svagheter

- Alltför ofta är datakvaliteten låg i våra källsystem
- Det är svårt att nå ut med information till kommunala och regionala verksamheter
- Många aktörer som ska samordnas och samsas
- Låg kunskap om vad öppna data är. Öppna data anses inte vara en verksamhetsfråga, det är svårt att förstå nyttan och hur den ska tillämpas
- Nyttan effektueras oftast inte i den egna verksamheten
- Det finns idag en stor avsaknad av standarder för hur öppen data ska specificeras

Hot

- Att politiken inte står bakom satsningen, det saknas idag politiska beslut om en samverkan
- Dålig kunskap om nyttan för användning av öppna data som gör att det inte prioriteras
- Införandet av framtidens vårdinformationsmiljö och liknande prioriterade insatser kan hämma utvecklingen. Öppna data har lägre prioritering.
- Tröga processer och byråkrati kan leda till att utvecklingen och tilltron till samverkan hämmas
- Kan leda till ökad exponering av data och informations-strukturer som kan medföra ökad risk för attacker, sabotage, etc. (om ej rätt hanterat)
- Finansiering och finansieringsmodell för en samverkan kan inte nå enighet.

Förstudiens slutsats

Sammanfattande slutsats och bedömning om förutsättningarna för att etablera ett öppna data-samarbete i Västra Götalands län.

Sammanfattande slutsatser

- Förstudiens bedömning är det finns både goda incitament och goda förutsättningar för att etablera en gemensam samordning för utveckling och tillgängliggörande av öppna data i Västra Götalands län.
- Med tanke på de nationella initiativ som pågår i Sverige ligger etableringen av en sådan samordning även helt rätt i tiden.
 - Dels pga. att Västra Götalands län med sina 49 kommuner, regionala verksamheter, universitet och science parks är en stor aktör som kan vara en drivkraft för utvecklingen av öppna data och datadriven innovation i Sverige. Därmed kan länet vara med och utforma hur den nationella samordningen ska bedrivas över tid.
 - Dessutom skapas bättre förutsättningar för länet att ta tillvara på goda resultat från initiativ som drivs av andra aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå.
- En kritisk framgångsfaktor för att en gemensam samordning av öppna data i Västra Götalands län ska lyckas, är att verksamheten i så stor omfattning som möjligt bedrivs inom ramen för de strukturer som redan idag finns etablerade för digital utveckling och förvaltning; både på regional och lokal nivå.
- Utveckling och tillgängliggörande av öppna data behöver vara en naturlig del av den ordinarie verksamhetsutvecklingen.

Beräknade kostnader

Beräknade kostnader för att etablera och bedriva ett öppna data-samarbete i Västra Götalands län.

Beräknade kostnader

- En beräkning av årliga kostnader har genomförts, kostnaden omfattar finansiering av:
 - Organisation för regional samordning (de 6 förmågorna)
 - Installation, förvaltning och vidareutveckling av regional teknisk plattform
 - Genomförande av projekt för att utveckla och tillgängliggöra 3-5 gemensamma öppna data-mängder (per år)

År	Kostnad
1	(inkl. installation) 3 500 tkr
2	3 000 tkr
3	3 000 tkr

Kostnadsberäkning central samordning VGL

Lokala kostnader betalas av varje enskild kommun/förvaltning (dataägare)

Löpande kostnader

Beskrivning	Uppskattad kostnad	Kommentar	Parametrar	
Centrala resurser (förmågor)			Kostnad 1 åa	720 000 kr /år
1. Samordnare	720 000 kr	100 % heltid	Konsultarvode	1 000 kr /tim
2. Kommunikatör	72 000 kr	10% heltid		
3. Informationsarkitekt	144 000 kr	20% heltid		
4. Lösningssarkitekt	144 000 kr	20% heltid		
5. Förvaltningsledare	72 000 kr	10% heltid		
6. Ekonomi och juridikstöd	72 000 kr	10% heltid		
Delsumma:	1 224 000 kr /år			
Information, kommunikation & utbildning				
- Löpande kostnader	100 000 kr	Framställning av material, hyr av lokaler för utbildning etc.		
Delsumma:	100 000 kr /år			
Teknisk plattform				
- Licenser, köp av extern tjänst	240 000 kr	Kostnader för licenser eller köp av tjänst från extern part		
- Systemförvaltningstjänster	120 000 kr	Kostnader för drift och underhåll av teknisk plattform (inkl. hårdvara/licenser/integrationer)		
- Systemutvecklings-/tjänstekostnader	120 000 kr	Kostnader som är förknippad med förvaltning och vidareutveckling av teknisk plattform och öppna data mängder		
Delsumma:	480 000 kr /år			
Projektkostnader				
- Systemutvecklingskostnader	400 000 kr	Systemutvecklingskostnader för att utveckla och publicera öppna data mängder		
- Köp av tjänst hos leverantör	300 000 kr	Utvecklings-/anpassningskostnader av leverantörers verksamhetssystem		
- Konsultkostnader	500 000 kr	Ex. projektledningskostnader, anlitande av experter, tillhandahållande av task force		
Delsumma:	1 200 000 kr /år			
Totalt:	3 004 000 kr /år			
Etableringskostnader				
- Kompletterande förstudier/utredningar	200 000 kr	Djupare förstudier & utredningar som behöver genomföras inför en etablering; ex. teknisk plattform, samverkansformer, affärsmodell		
- Informations och kommunikationskostnader	50 000 kr	Genomförande av informations-/kommunikations-/utbildningsinsatser mm.		
- Installationskostnader	200 000 kr	Installation av den tekniska plattformen, systemutveckling, konsultkostnader		
Totalt:	450 000 kr	Engångskostnad, år 1		

Finansieringsmodell

- Hur finansieringsmodellen ska se ut i detalj för en öppna data-samverkan i Västra Götalands län, behöver diskuteras vidare för att hitta den mest lämpliga formen.

Etableringsplan

Ett utkast på plan för etablering av gemensam en samordning för utveckling och tillgängliggörande av öppna data i Västra Götalands län.

Etableringsplan

- Fastställa finansieringsmodell
- Rekrytera och tillsätt samordnaren
- Rekrytera och tillsätt övriga roller
- Etablera arbetsgrupp med experter
- Genomföra information-, kommunikation- och utbildningsaktiviteter
- Införa en teknisk plattform
 - Fortsatt utredning av teknisk lösning,
 - Installera teknisk plattform,
 - Etablera förvaltning och utveckling av teknisk plattform
- Etablera och bedriva regionalt samverkansforum
- Etablera och bedriva nationell samverkan
- Genomför projekt; identifiera lämpliga gemensamma öppna data-mängder och tillgängliggör dessa.

Etableringsplan

Beslut om etablering

Aktivitet	Förstudie	1 mån	2 mån	3 mån	4 mån	5 mån	6 mån
Organisation		Rekrytera samordnaren					
		Tillsätta övriga roller					
		Fastställ finansieringsmodell	Etablera Arbetsgrupp				
Teknisk plattform		Fortsatt utredning av teknisk lösning	Installera teknisk plattform				
					Etablera förvaltning av teknisk plattform		
Information, kommunikation & utbildning		Inledande informationsinsatser (i syfte att förankra och uppnå samsyn om initiativet & planen)			Riktade informationsinsatser & utbildningar		
Samverkan					Etablera och bedriva regionalt samverkansforum		
		Bedriva nationell samverkan (fas 1)			Bedriva nationell samverkan (fas 2 - samordnaren)		
					Identifiera lämpliga öppna data mängder och tillgänggöra dessa		
Utveckla & tillhandahålla öppna datamängder							

Planerade aktiviteter

Planerade aktiviteter i närtid.

Planerade aktiviteter Q1-Q2 2019

- Möten med DIGG, SKL, Inera och Vinnova kring nationell samverkan och finansiering.
- Genomföra tre olika Skype-möten regionalt för att informera om förstudien (20 & 27 mars, 3 april)
- Genomföra en heldagsworkshop om öppna data och publiceringsverktyget Entryscape (17 april)
- Presentation på SITIV-gruppen (14 maj)
- Deltagande på olika typer av möten runt länet på kommunal och VGR-nivå.

